

عنوان مقاله:

اولاد: دیو یا انسان (بررسی هویت اولاد بر مبنای نگاره های شاهنامه)

محل انتشار:

مجله نثر پژوهی ادب فارسی، دوره 19، شماره 39 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

فاطمه ماه وان - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه فردوسی مشهد

خلاصه مقاله:

برای حل ابهامات متنی شاهنامه، از منابع متعددی استفاده شده است؛ نظیر متون تاریخی، متون اساطیری، فرهنگ‌های لغت، متون حماسی و ... اما تاکنون به منابع تصویری به مثابه منبعی در شاهنامه‌پژوهی توجه نشده است. مقصود از منابع تصویری، نگاره‌های نسخ مصور شاهنامه است. این نگاره‌ها بیشتر با رویکردی تزئینی و هنری بررسی شده و تاکنون از آن‌ها به مثابه یک منبع پژوهشی استفاده نشده است. این جستار سعی دارد تا به منابع تصویری، با رویکردی پژوهشی نظر کرده و از آن برای رفع ابهامات متنی شاهنامه بهره بگیرد. یکی از ابهامات شاهنامه، هویت اولاد است. در شاهنامه درباره هویت اولاد توضیح چندانی داده نشده است. این ابهام متنی به ابهام تصویری منجر شده به گونه ای که در نگاره ها نیز به تبع متن، اولاد با هویتی دوگانه ترسیم شده است. این جستار هویت اولاد را در نگاره‌های شاهنامه جستجو کرده و سپس به چرایی‌گزینش هویت دوگانه اولاد در نگاره‌ها پاسخ می‌گوید. پژوهش‌های متنی، اولاد را با هویت دیو معرفی می‌کنند. پژوهش حاضر، ضمن نظر داشتن به پژوهش‌های متنی، درصدد است تا هویت اولاد را از لابه‌لای منابع تصویری جستجو کند. این پژوهش با بررسی قدمت نگاره‌ها، بررسی قدیم‌ترین نسخ مصور شاهنامه، کمیت نگاره‌ها، ارتباط نگاره با متن، تمرکز مکانی نگاره‌ها و ... هویت انسان را برای اولاد مکشوف می‌سازد. همچنین نشان می‌دهد که خاستگاه هویت دیو برای اولاد، ایران نیست بلکه این استنباط منشا هندی دارد؛ حال آنکه تصور اولاد به مثابه انسان، دارای خاستگاه ایرانی است.

کلمات کلیدی:

اولاد، ابهامات شاهنامه، نگارگری، شاهنامه، دیو

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/894596>

